

Rafał Świtała

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Katedra Międzynarodowych Stosunków Ekonomicznych
rafal.switala@ue.katowice.pl

INTEGRACJA UKRAINY Z UE. ZAGROŻENIA UTRUDNIAJĄCE POPRAWNE UŁOŻENIE STOSUNKÓW POLSKO-UKRAIŃSKICH

Wprowadzenie

Artykuł przedstawia trudności pojawiające się w korzystnym rozwijaniu stosunków pomiędzy Polską a Ukrainą. Sąsiadujące ze sobą państwa różnicuje nie tylko przynależność do Unii Europejskiej, ale również aktualny stan rozwoju społeczno-ekonomicznego. Przeprowadzona analiza uwzględnia oddziaływanie czynników po stronie Unii Europejskiej, Polski oraz samej Ukrainy. Układanie poprawnych stosunków polsko-ukraińskich napotyka wiele przeciwności. W opracowaniu określone najważniejsze zagrożenia wynikające z prowadzonej niejasno polityki UE wobec Ukrainy, wewnętrznych problemów tego kraju, niedostosowania ekonomiczno-politycznego do planowanych zmian. Kontakty z zachodem (z Polską) utrudnia także duży dystans polityczny i ekonomiczny oraz wspólne korzenie historyczno-kulturowe z Rosją. Wzajemny splót wspomnianych wyżej uwarunkowań stwarza dla Ukrainy liczne zagrożenia. Ona sama i jej wewnętrzna niestabilna sytuacja polityczna także może być zagrożeniem dla pozytywnych relacji z Polską.

1. Zagrożenia po stronie Unii Europejskiej

Ukraina jest bliżej Europy geograficznie niż politycznie, ekonomicznie, społecznie i gospodarczo. Dla wstąpienia w szeregi państw Unii Europejskiej jej położenie geograficzne jest bardzo korzystne, ale nie idealne¹. Graniczy także

¹ K. Pełczyńska-Nałęcz, Integracja czy imitacja? UE wobec wschodnich sąsiadów, Prace OSW, nr 36, Warszawa 2011, s. 14-20.

m.in. z Rosją, pod której dyktatem znajdowała się przez wiele lat i pod której silnym wpływem jest nadal. Pod względem terytorialnym i rozmieszczenia geograficznego Ukraina graniczy z czterema państwami należącymi do UE, w tym także z Polską. Położenie jej pomiędzy UE a Federacją Rosyjską wpływa na jej trudną sytuację w tworzeniu wszelkich partnerskich układów z reprezentantami każdej ze stron. Każda obrona przez nią strategia polityczno-gospodarcza może godzić w interesy polityczne jednego z jej najbliższych sąsiadów (Rosji bądź Polski reprezentującej interesy państw UE). Bliskość terytorialna z Polską i zachodnią Europą jest dla niej szansą na utrzymanie niepodległości i zmierzanie w kierunku demokracji, nie gwarantuje jednak stabilności pod względem bezpieczeństwa militarnego i częściowo ekonomicznego. Ukierunkowanie się na wschód, na Rosję, daje poczucie większego bezpieczeństwa wojskowego, ale hamuje jej rozwój gospodarczy, uzależniając ją całkowicie od polityki mocarstwa.

Próba określenia, czy polityka Unii Europejskiej wobec Ukrainy ma szanse powodzenia i czy jest możliwość realizacji zewnętrznych celów integracyjnych UE wobec wschodniego sąsiedztwa wydaje się zatem uzasadniona. Czynnikiem niezbędnym do rozszerzenia granic Unii staje się zaimportowanie przez Ukrainę rozwiązań systemowych wypracowanych przez UE. Przyjęcie standardów politycznych i ekonomicznych jest jednak olbrzymim wyzwaniem, które wymaga bardzo wielu reform i silnej determinacji obu stron. Unia Europejska nie wyraża jednak tak dużego zdecydowania w tych kwestiach, a analizując aktualną arenę polityczną i klimat gospodarczy państw członkowskich, można odnieść wrażenie, że integracja ze wschodnim sąsiadem jest obecnie dla wspólnoty mało istotna. Można zaobserwować, że UE nie stara się zainwestować znacznych zasobów w ten proces, natomiast nie ustaje w promowaniu własnego modelu systemowego. Promocja ta jest ukierunkowana na wschodnich sąsiadów. Ukraina natomiast podchodzi do całego procesu w sposób instrumentalny, wykorzystując go w relacjach z Rosją i na arenie wewnętrznej.

Dualizm tej strategii odbierać można jako swoistą „grę pozorów”, w której żadnej stronie nie zależy, tak naprawdę, na integracji i żadna ze stron nie ma nadziei na powodzenie i realizację tych zamierzeń². Aby jednak ten negatywny scenariusz się nie spełnił, niezbędne jest większe zaangażowanie obu stron:

- ze strony Ukrainy wykazanie gotowości na przyjęcie nowego modelu cywilizacyjnego i odcięcie od dyktatu Rosji,
- ze strony UE otwarcie się na mobilność osób (otwarcie rynków pracy), rozszerzenie dostępu do rynku rolnego i usługowego, stworzenie warunków do współpracy instytucjonalnej, udzielenie wsparcia finansowego³.

² K. Pełczyńska-Nałęcz, op. cit., s. 5-13.

³ Ibid., s. 5-7.

Argumentem przemawiającym za celowością integracji Ukrainy z pozostałymi członkami Unii Europejskiej jest choćby fakt, że Ukraina do 2014 roku pozostawała partnerem przewidywalnym i w przyszłości nie powinna stanowić zagrożenia dla bezpieczeństwa Unii Europejskiej. Ponadto nowa, młoda, aktywna grupa polityków ukraińskich postuluje wprowadzenie demokracji i nie zamierza zrezygnować z niepodległości. Przejawia się to choćby licznymi, masowymi protestami przeciwko fałszowaniu ostatnich wyborów. Obawiał się ich także prezydent Leonid Kuczma⁴, który jako pierwszy zrzekał się kolejnych uprawnień na rzecz Rady Najwyższej, gdy podejrzewał swoją przegraną w następnych wyborach. Takim posunięciem ograniczył kompetencje swoich następców⁵. Nastroje społeczne panujące na Ukrainie dowodzą zwiększającego się poparcia dla idei integracji wśród jej mieszkańców i tym samym wzrostu potencjału europejskiej tożsamości. Takiego poparcia i determinacji nie widać było w otoczeniu W. Janukowicza. Także Rosja stara się ograniczyć integrację Ukrainy z państwami Zachodniej Europy, postrzegając ją jako zdecydowanie konkurencyjną i sprzeczną wobec obranej polityki oraz własnych, silnych jak dotąd, wpływów w państwie Europy Wschodniej.

Wyzwaniem dla połączenia się Ukrainy z krajami Unii Europejskiej jest także problem jej zamożności. Ukraina stałaby się jednym z najbiedniejszych regionów Europy, który w stosunku do pozostałych charakteryzowałaby przepaść ekonomiczna, słaba bliskość polityczna i nadal w znacznym stopniu duże niedostosowanie ustrojowe do unijnych standardów. Ponadto na Ukrainie najwolniej rosną wskaźniki gospodarcze w porównaniu z rejestrowanymi wzrostami średniounijnymi – na przykład PKB per capita od 1995 roku wzrósł na tym terenie jedynie 2%–3%, a warto także dodać, że jest w niewielkim stopniu powiązana ekonomicznie z rynkami europejskimi, ponieważ kieruje jedynie ¼ eksportu do krajów Unii Europejskiej⁶.

Bilansując działania Unii Europejskiej wobec wschodniego sąsiada można określić, że od 2004 roku zintensyfikowano kontakty dwustronne, stworzono instytucje współpracy, UE zaczęła się aktywniej angażować w problematyczne, kryzysowe sytuacje w regionie (np. monitorując wybory na Ukrainie), przygotowała narzędzia pozwalające na różnorodne formy pomocy finansowej (np. zaciąganie korzystniejszych kredytów z EBI⁷). Wszelkie inicjowane aktywności

⁴ „28.08.2002 r. prezydent L. Kuczma zaapelował do Rady Najwyższej o utworzenie większości parlamentarnej, która wraz z rządem weźmie odpowiedzialność za rozwój kraju oraz zapowiedział zmianę systemu politycznego – przejście do systemu republiki parlamentarno-prezydenckiej, co zresztą jest zagwarantowane w Konstytucji Ukrainy”, za: D. Gibas-Krzak, *Ukraina między Rosją a Polską*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006, s. 122.

⁵ D. Gibas-Krzak, op. cit., s. 120-122.

⁶ K. Pełczyńska-Nałęcz, op. cit., s. 6-13.

⁷ EBI – Europejski Bank Inwestycyjny.

zmierzały jednak jedynie do rozszerzenia sieci kontaktów i rozbudowy narzędzi niezbędnych do realizacji własnej polityki, której celem było utrzymanie bezpieczeństwa państw członkowskich i ochrona przed eskalacją wszelkich konfliktów⁸. De facto proces integracji miał charakter pozorny. Większość planów działania, które powstały na użytek obowiązujących umów o Partnerstwie i Współpracy UE–Ukraina nie doczekało się realizacji, jedynie zainicjowano negocjacje i rozpoczęto wstępne prace w sprawie Umów Stowarzyszeniowych oraz pogłębionej Strefy Wolnego Handlu (DCFTA), ale nie znajdują one do tej pory pozytywnego finału⁹.

Wśród państw członkowskich Unii Europejskiej nie ma konsensusu w kwestii wspólnej polityki unijnej wobec jej wschodnich partnerów. Dotyczy to zasadniczo wszystkich krajów tzw. Europy Wschodniej, w równym stopniu także Ukrainy. W pewnych jednak sytuacjach dochodzi do odmienności, na zasadach preferencyjności, w podejściu do wspomnianego kraju. Najskuteczniejszym narzędziem, jakim dysponuje Unia Europejska, wpływając na modernizację i zmiany w krajach partnerskich, jest jasna wizja przyszłego członkostwa. Takie rozwiązanie bardzo mobilizuje każdą ze stron do przeprowadzania reform i zmian modernizacyjnych, nawet gdy wiąże się to z koniecznością ponoszenia znacznych ciężarów finansowych czy utratą poparcia społecznego. Jest wiele przykładów na poparcie tej tezy, jednym z nich, i równocześnie najbliższym, jest zakończony sukcesem proces zmian ustrojowych w Polsce, którego zwieńczeniem jest pozycja naszego kraju zarówno w strukturach NATO, jak i UE. Podobne zmiany miały miejsce w pozostałych krajach Europy Środkowej. Obecnie brak woli politycznej wśród elit rządzących w Europie, aby oferować Ukrainie chociaż odległą perspektywę członkostwa. Niemniej jednak w stosunku do Ukrainy, a nie innych państw regionu, padały sformułowania o „europejskości” tego państwa¹⁰.

⁸ Komunikat KE do Parlamentu Europejskiego i Rady: Podsumowanie europejskiej polityki sąsiedztwa 2009, http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/progress2010/sec10_513_en.pdf (2.08.2012).

⁹ Nieporozumienia tkwią głównie w tym, że: „UE ogranicza dostęp do własnego rynku w sferach wrażliwych, takich jak towary rolno-spożywcze (ograniczenia dotyczą 20% produktów tego sektora, DCFTA wprawdzie ma zwiększać dostęp, ale nie otwiera całkowicie unijnego rynku w tej sferze) oraz niektórych rodzajów usług. Z perspektywy Ukrainy są to właśnie te dziedziny, które stwarzają szanse osiągnięcia znaczących korzyści już w krótkookresowej perspektywie. To przekonanie Kijowa jest tym mocniejsze, że DCFTA przyniesie stosunkowo niewielkie korzyści dla już istniejącego eksportu, który ze względu na swój charakter (głównie surowce i towary niskoprzetworzone) jest obciążony niewielkimi barierami taryfowymi czy pozataryfowymi. Ukraina także próbuje chronić swój rynek, usiłując ograniczyć zakres implementacji regulacji unijnych w niektórych sferach ważnych z perspektywy UE (ochrona oznaczeń geograficznych, dostęp do usług związanych ze sprzedażą energii elektrycznej, pełne zniesienie ceł na towary przemysłowe oraz ceł i subsydiów eksportowych)”, za: K. Pełczyńska-Nałęcz, op. cit., s. 32.

¹⁰ J.M. Barroso, szef Komisji Europejskiej, jest autorem takiej publicznej wypowiedzi, po której jednak odezwały się głosy dementi w sprawie szybkiej realności rozszerzeń UE o kolejne kraje w tej części Europy.

Warto podkreślić, że wśród państw UE pewna grupa krajów wykazuje większe zainteresowania wschodnim wymiarem Europejskiej Polityki Sąsiedztwa. Do tego grona należy zaliczyć: Polskę, Litwę, Łotwę, Estonię, Niemcy, Francję, Szwecję, Finlandię i pozostałe kraje Europy Środkowej. Wśród tej grupy, która nie tworzy żadnej formalnej koalicji, intencje zajmowania stanowiska są niezmiernie zróżnicowane. Do państw tradycyjnie uwrażliwionych na kwestie związane ze wschodnim sąsiedztwem (takich jak Polska, Niemcy i kraje bałtyckie) dołączyła Francja, dla której przejawianie aktywnej roli w obszarze polityki wschodniej stanowi możliwość budowania korzystnej pozycji międzynarodowej i swoistego równoważenia działań Niemiec. Francja nie chce pozostawać na uboczu tego procesu również ze względu na wymiar wizerunkowy. Inną grupę państw stanowią przedstawiciele południa Europy, dla których polityka wschodnia zajmuje zdecydowanie mniej istotne miejsce niż kształtowanie dobrych relacji z państwami na południu basenu Morza Śródziemnego¹¹.

Na powodzenie przyłączenia się Ukrainy do UE wpływają ponadto też inne czynniki, które nie są bezpośrednio związane z prowadzoną przez Unię Europejską polityką. Należą do nich m.in.:

- brak strategii zbliżeniowej i deeuropizacja polityki – Unia, nie chcąc ostatecznie zintegrować się z Ukrainą, równocześnie nie wie, jak powinna wyglądać współpraca pozaczłonkowska; były konstruowane nie do końca zrozumiałe dla obu stron strategie postępowania prointegracyjnego,
- ograniczona oferta, obojętny stosunek wobec połączenia – nie przygotowano konkretnej oferty integracyjnej popartej wsparciem finansowym i nie stworzono korzystnych warunków dla odrębnej od członkostwa integracji, brak otwarcia na sąsiadów,
- narastający na Ukrainie konflikt pomiędzy wprowadzeniem demokracji a utrzymaniem dotychczasowej stabilizacji oraz ciągłe dylematy obrania właściwej polityki wobec utrzymania dobrych stosunków zarówno z Rosją, jak i z Unią Europejską¹².

Ukraina nie jest jeszcze gotowa na strategię dywersyfikacji w kierunku Zachodniej Europy. Unia Europejska natomiast obawia się konfrontacji z Rosją. Wspólnota w sytuacjach kryzysowych jedynie powściągliwie wyraża swoje niezadowolenie, obawiając się zatargów z Moskwą. Jedna i druga strona prowadzi politykę uników, rozpoczynając negocjacje i rozmowy, ale nie doprowadzając ich do szczęśliwego zakończenia¹³.

¹¹ M. Kaczmarek, Polska Polityka Wschodnia na tle Polityki Wschodniej Unii Europejskiej, Centrum Stosunków Międzynarodowych, s. 2. <http://csm.org.pl> (11.06.2012).

¹² K. Pełczyńska-Nałęcz, op. cit., s. 6-13.

¹³ Czy Ukraina powinna przystąpić do Unii Europejskiej? listopad 2002, http://www.razumkov.org.ua/eng/poll.php?poll_id=387 (3.08.2012); Czy Ukraina powinna przystąpić do Unii Europejskiej? kwiecień 2010, http://www.gfk.ua/public_relations/press/press_articles/005859/index.ua.htm (3.08.2012).

2. Zagrożenia po stronie Ukrainy i Polski

Relacje pomiędzy obu krajami mogą być bezpośrednio oraz pośrednio poddawane procesowi ochładzania przez samą Ukrainę. Nie bez znaczenia dla wspólnych relacji jest obecna sytuacja polityczna Ukrainy oraz dynamika zmian systemowych wprowadzanych przez obecnie rządzące ukraińskie partie polityczne.

Ukraina ma jeszcze daleką drogę do przebycia, zanim stanie się państwem w pełni demokratycznym, gotowym na równych prawach stanąć w szeregi państw Unii Europejskiej. Niestabilna sytuacja polityczna, zaszłości historyczno-kulturowe odsuwają ją od możliwości pozytywnej współpracy gospodarczej z zachodnimi państwami, w tym także z Polską. Podsumowując można powiedzieć, że Ukraina pod względem obecnego ustroju politycznego nie podąża w kierunku integracji z Unią Europejską i znów się od niej oddala poprzez długoterminowe ukierunkowanie na Rosję – pomimo aktualnych napięć i zatargów terytorialnych. Obecne władze nie ukierunkowują jej na reformy opierające się na ładzie standardów zachodnich (unijnych), ale o tym trudno obecnie jednoznacznie przesądzać. Na Ukrainie zauważa się bowiem stałe przeplatanie się faz mniej lub bardziej demokratycznych z ciągłymi nawrotami na historycznie zakorzenione stare autorytarne polityki rządów. Z drugiej jednak strony, Ukraina – od czasu gdy uzyskała niepodległość – wprowadziła tyle korzystnych zmian i jest na tyle stabilna i sprawna, że nie stanowi zagrożenia destabilizacji dla jej otoczenia, głównie partnerów gospodarczych.

O rzeczywistej współpracy będzie można mówić dopiero wtedy, gdy w ślad za politycznymi deklaracjami czynników rządowych pójdzie realizacja wielu konkretnych projektów i przedsięwzięć natury gospodarczej, w których najważniejsza rola przypadnie prywatnym podmiotom biznesowym. Partnerzy handlowi spoza Ukrainy przed zainicjowaniem wymiany gospodarczej zwykle rozpoczynają od zapoznania się z aktualnymi danymi odnoszącymi się do wskaźników opisujących poziom ryzyka politycznego i klimatu inwestycyjnego w kraju, którym są zainteresowani. Zgodnie z opublikowanym 16 maja 2012 roku przez Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych SA, ratingiem krajów, wskaźniki odnoszące się do Ukrainy nie są korzystne. Według tej agencji Ukraina jako jedyny kraj uzyskała obniżenie oceny ratingowej. Szczegółowe dane dla Ukrainy oraz Polski są zawarte w tabeli 1. Na podstawie zdobytego doświadczenia przedstawiciele Korporacji informują, że przedsiębiorstwa z krajów posiadających rating na poziomie B charakteryzują się słabym morale płatniczym.

Tabela 1

Aktualizacja ratingu krajów według KUKE SA dla Ukrainy i Polski

Nazwa kraju	Ocena gospodarcza	Ocena polityczna	Ranking KUKE (maj 2011 roku)	Perspektywa	Ranking KUKE (styczeń 2011 roku)	Odnotowana zmiana
Ukraina	48	18	B	negatywna	B+	Obniżenie oceny
Polska	50	79	A+	pozytywna	A+	ze stabilnej na pozytywną

Źródło: http://www.kuke.com.pl/aktualnosci.php?news_id=391 (1.06.2012).

Wskaźniki firmy Coface, zajmującej się ubezpieczaniem kredytów eksportowych, z kwietnia 2012 roku, odnoszące się do Polski i Ukrainy, zaprezentowane zostały w tabeli 2. Oznaczenia odnoszące się do ocen prawdopodobieństwa niewypłacalności (niezrealizowania wymaganej płatności) przyznawane poszczególnym krajom przez wspomnianą firmę są następujące: A1 – bardzo niskie, A2 – niskie, A3 – akceptowalne, A3 – dostatecznie akceptowalne, B – znaczne, C – wysokie, D – bardzo wysokie.

Tabela 2

Wskaźniki firmy Coface dla Ukrainy i Polski

Nazwa kraju	Ocena ryzyka	Ocena klimatu biznesowego
Ukraina	D	C
Polska	A3	A2

Źródło: http://www.coface.fr/CofacePortal/ShowBinary/BEA%20Repository/Training/fr_FR/pages/home/carte-loupe/center_EN# (1.06.2012).

W obliczu przytoczonych faktów, które obiektywnie przemawiają przeciwko intensywnemu angażowaniu się zagranicznych partnerów gospodarczych Ukrainy w wymianę handlową czy inwestycyjną, można byłoby spodziewać się posunięć władzy wykonawczej, które nie powinny zniechęcać do angażowania się w rozwój relacji gospodarczych. Przebieg procesu byłej premier Ukrainy Julii Tymoszenko, a zwłaszcza bardzo surowy wyrok i jego bezwzględne wykonywanie (7 lat pozbawienia wolności) jawią się międzynarodowej opinii publicznej jako ewidentne systemy braku praworządności i bezstronności sądów na Ukrainie. Julia Tymoszenko opuściła już areszt, ale jej casus bezspornie podważył zaufanie do praworządności na Ukrainie. Zagraniczni przedsiębiorcy, nie wyłączając z tej grupy polskich, obawiają się o bezpieczeństwo prawne środków

angażowanych w przedsięwzięcia ze stroną ukraińską. Zaistniała sytuacja powoduje, że pomimo realizowanych w minionych latach reform systemowych na Ukrainie, działalność ukraińskiego wymiaru sprawiedliwości upodabnia go do jego odpowiednika na Białorusi, który jest znany ze stronnictwośći w ferowaniu wyroków i koniunkturalnego popierania strony przedsiębiorców białoruskich w prowadzonych sporach z firmami zagranicznymi. Casus Julii Tymoszenko zaczyna negatywnie wpływać na postrzeganie Ukrainy.

W odróżnieniu od Ukrainy, gdzie ogłoszenie surowego wyroku było przyjęte przez opinię publiczną dość spokojnie, w zachodnich demokracjach wywołał on silną i burzliwą krytykę. Przedstawiciele Unii Europejskiej, a zwłaszcza szef Komisji Europejskiej Jose Manuel Barroso, wezwali nawet do bojkotu organizowanych na Ukrainie Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej, poddając druzgocącej krytyce władze ukraińskie. W podobnym tonie wypowiada się kierownictwo Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBRD – European Bank for Reconstruction and Development). Dodatkowo akcentuje się negatywne implikacje w zakresie napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych, o które Ukraina bardzo zabiega¹⁴.

W dniu 28 października 2012 r. na Ukrainie przeprowadzono kolejne wybory parlamentarne. Wynik wyborów nie wpłynął na zmianę relacji pomiędzy Ukrainą a Unią Europejską, bezpośrednio po wyborach rządząca partia wzmocniła nawet swoją pozycję, a opozycja pozostawała w mniejszości. W wyniku protestów na Majdanie ster władzy znalazł się w rękach polityków deklarujących kurs proeuropejski, lecz wewnętrzna napięta sytuacja gospodarczo-społeczna wymaga pilnego rozwiązania.

Podsumowanie

Pomimo tego, że wszystkie polskie rządy po 1989 roku prezentują niezmiennie stanowisko popierania europejskich aspiracji Ukrainy i aktywnie działają na jej rzecz, to istnieje potencjalna możliwość, że kolejne władze nie będą kontynuować takiej polityki. Do ewentualnych zagrożeń, które mogłyby przyczynić się do takiej zmiany stanowiska, należy zaliczyć negatywne zmiany na rynku pracy czy problemy związane z masową imigracją zarobkową Ukraińców do Polski. Obecnie Polska jest traktowana jako kraj tranzytowy dla osób z Europy Wschodniej zainteresowanych emigracją do rozwiniętych państw, takich jak

¹⁴ <http://www.emergingmarkets.org/Article/3032842/Ukraine-risks-pariah-status-EBRD-warns.html?LS=EMS654126> (1.06.2012).

Niemcy, Holandia czy Szwecja. W pewnym sensie sytuację ratuje to, że w przyszłości w Polsce bardziej prawdopodobny jest brak rąk do pracy niż problemy z falą napływu Ukraińców, którzy dodatkowo reprezentują ten sam krąg kulturowy.

Ukraina jest jednym z krajów poradzieckich, do których od 2004 roku wraca polityka Unii Europejskiej. Dla Unii Ukraina jest jednym z najbliższych sąsiadów i dlatego w jej kierunku skierowane są polityki integracyjne. Pomimo licznych debat i dyskusji na ten temat, do tej pory nie pojawiła się wobec Ukrainy żadna konkretna oferta członkostwa. Polityka Unii dąży do minimalizacji podziałów ekonomicznych i politycznych, do ostatecznego określenia kształtu i zasięgu granic wspólnoty na wschodzie.

Literatura

Czy Ukraina powinna przystąpić do Unii Europejskiej? listopad 2002, http://www.razumkov.org.ua/eng/poll.php?poll_id=387 (3.08.2012).

Czy Ukraina powinna przystąpić do Unii Europejskiej? kwiecień 2010, http://www.gfk.ua/public_relations/press/press_articles/005859/index.ua.htm (3.08.2012).

Gibas-Krzak D., Ukraina między Rosją a Polską, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006.

http://www.coface.fr/CofacePortal/ShowBinary/BEA%20Repository/Training/fr_FR/pages/home/carte-loupe/center_EN# (1.06.2012).

<http://www.emergingmarkets.org/Article/3032842/Ukraine-risks-pariah-status-EBRD-warns.html?LS=EMS654126> (1.06.2012).

http://www.kuke.com.pl/aktualnosci.php?news_id=391 (1.06.2012).

Kaczmarek M., Polska Polityka Wschodnia na tle Polityki Wschodniej Unii Europejskiej, Centrum Stosunków Międzynarodowych, <http://csm.org.pl> (11.06.2012).

Komunikat KE do Parlamentu Europejskiego i Rady: Podsumowanie europejskiej polityki sąsiedztwa 2009, http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/progress2010/sec10_513_en.pdf (2.08.2012).

Pelczyńska-Nałęcz K., Integracja czy imitacja? UE wobec wschodnich sąsiadów, Prace OSW, nr 36, Warszawa 2011.

Streszczenie

Polska dąży do poprawnego układania stosunków ze wszystkimi swoimi sąsiadami. Jakość wzajemnych relacji polsko-ukraińskich jest szczególnie istotna z uwagi na ich bezpośredni związek z bezpieczeństwem i stabilnością w Europie Środkowo-Wschodniej. Pomimo czynionych licznych wysiłków na rzecz wsparcia Ukrainy w jej drodze reform przez stronę polską w dalszym ciągu istnieją czynniki destabilizujące, na które strona polska ma ograniczony wpływ.

**INTEGRATION OF UKRAINE WITH THE EU. HAZARDS INTERFERING
THE CORRECT POLISH-UKRAINIAN RELATIONS****Summary**

Poland seeks correct stacking relations with all its neighbours. The quality of mutual Polish-Ukrainian relations is particularly important because of its direct relationship with the security and stability in Central and Eastern Europe. Despite numerous efforts being made to support Ukraine in its path of reform by the Polish side there are still destabilizing factors.